

Соціально-економічні фактори у проєктуванні реабілітаційних установ в Україні

Василь Мальцев, аспірант кафедри архітектурного проєктування цивільних будівель і споруд¹ (ORCID: 0009-0003-9336-4566)

¹ Київський національний університет будівництва і архітектури, 03037, м. Київ, проспект Повітряних Сил, 31, Україна

АНОТАЦІЯ

Війна в Україні актуалізувала питання реабілітації військовослужбовців із фізичними та психологічними травмами. Стаття аналізує соціально-економічні фактори, що впливають на створення ефективних реабілітаційних центрів в Україні, враховуючи світовий досвід та унікальні обставини сучасного конфлікту. Обґрунтовується необхідність впровадження архітектурних рішень, адаптованих до потреб військових і економічних можливостей країни.

Ключові слова: реабілітаційний центр, соціально-економічні фактори, архітектура, заклади охорони здоров'я

1. ВСТУП

Війна в Україні актуалізувала питання реабілітації військовослужбовців із фізичними та психологічними травмами. Стаття аналізує соціально-економічні фактори, що впливають на створення ефективних реабілітаційних центрів в Україні, враховуючи світовий досвід та унікальні обставини сучасного конфлікту.

Обґрунтовується необхідність впровадження архітектурних рішень, адаптованих до потреб військових і економічних можливостей країни.

2. МЕТА РОБОТИ

Проаналізувати соціально-економічні фактори, що впливають на створення та функціонування реабілітаційних установ для військовослужбовців в Україні.

3. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

3.1. Соціально-економічні виклики

У нових умовах військового конфлікту з'являються нові соціально-економічні фактори, які суттєво впливають на створення та функціонування закладів охорони здоров'я. Ці фактори формують нові вимоги до проєктування, будівництва та організації роботи таких центрів, щоб забезпечити ефективну та економічно обґрунтовану допомогу військовим та населенню в цілому. Війна вплинула на потреби медичної галузі та призвела до появи нових викликів [1].

В умовах обмежених ресурсів та збільшення кількості пацієнтів, особливо військових, які потребують реабілітації, архітектурні рішення та ефективна організація простору стають необхідними. Тому оптимальні архітектурні рішення дозволяють зменшити витрати на будівництво та експлуатацію установ, одночасно підвищуючи якість медичних послуг. Значно зростає кількість осіб, які потребують медичної допомоги.

Відповідно, реабілітаційні центри в сучасних умовах мають забезпечити комплексну допомогу у відновленні здоров'я пацієнтів. Зростання випадків фізичних і психологічних травм спричиняє підвищений попит на амбулаторну та довготривалу допомогу. Це вимагає створення гнучких реабілітаційних закладів, які скорочують

тривалість перебування пацієнтів у лікарні та забезпечують подальшу підтримку в амбулаторних умовах. Сучасні розробки в медичній галузі підтверджують, що стрес та психосоціальні фактори мають значний вплив на здоров'я людини [2]. Це вимагає використання нових технологій та методів лікування, а також сучасних проєктних рішень в архітектурі реабілітаційних центрів, спрямованих на створення сприятливого середовища для відновлення пацієнтів.

Забезпечення фізичного та психологічного комфорту військових пацієнтів, а також створення сучасних просторів для відпочинку та реабілітації, сприяє покращенню їхнього самопочуття та ефективності лікування. Ціліщі середовища позитивно впливають на процес одужання та рівень задоволеності пацієнтів медичними послугами. Війна підвищила рівень стресу серед військовослужбовців та цивільного населення.

Відтак, реабілітаційні заклади мають враховувати необхідність створення комфортного та заспокійливого середовища для зменшення негативних психологічних наслідків. Збільшення кількості пацієнтів та ускладнення їхніх потреб підвищують вимоги до медичного персоналу

. Архітектурні рішення повинні сприяти підвищенню ефективності роботи медичних працівників через зручність і функціональність робочої зони. Головне питання – проєктування реабілітаційних центрів таким чином, щоб оптимізувати роботу персоналу та водночас надавати якісну допомогу при мінімальному співвідношенні персонал/пацієнт, де кількість пацієнтів зростає, а медичні ресурси обмежені.

Швидкокомпоновані модульні будівлі можуть бути встановлені для цього типу лікування, щоб створити мобільні реабілітаційні центри, готові до швидкого розгортання в регіонах з найбільшою потребою. Це дозволяє використовувати простір максимально ефективно та справлятися з великим потоком пацієнтів завдяки плануванню універсальних зон із можливістю легкої трансформації для будь-якого виду терапії.

3.2 Архітектурні рішення

Враховуючи ключові соціально-економічні виклики в Україні, зокрема обмежені фінансові ресурси та велику кількість постраждалих, оптимальними архітектурними рішеннями для створення реабілітаційних центрів можуть стати кілька підходів, спрямованих на ефективне використання наявних ресурсів.

Перш за все, перепрофільовання існуючих будівель може суттєво зменшити витрати на нове будівництво. Використання та переобладнання санаторіїв, спортивних баз, шкіл та інших об'єктів під реабілітаційні центри дозволяє максимально швидко адаптувати приміщення для потреб пацієнтів, водночас економлячи кошти та час на створення нових споруд.

Цей підхід дає можливість використати існуючу інфраструктуру для забезпечення необхідних умов лікування та відновлення постраждалих. Ще одним ефективним рішенням є встановлення модульних конструкцій. Швидкокомтовані модульні будівлі можуть бути використані для створення мобільних реабілітаційних центрів, які можна швидко розгортати в регіонах з найбільшою потребою (Рис. 1).

Завдяки можливості швидкого монтажу та демонтажу таких конструкцій, їх можна оперативно переміщувати або встановлювати на місцях, де внаслідок бойових дій або природних катаклізмів виникає гостра потреба в медичній допомозі [3].

Це дозволяє забезпечити доступність реабілітаційних послуг там, де вони найбільше потрібні.

Багатофункціональні простори також є важливим елементом оптимального архітектурного планування.

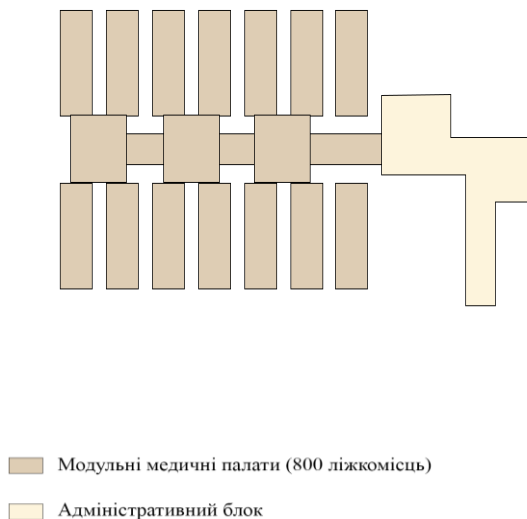

Рисунок 1. Схематичне зображення модульної лікарні Leishenshan. Китай

Універсальні зони, які легко трансформуються для різних видів терапії та діяльності, дозволяють максимально ефективно використовувати наявний простір. Це особливо важливо в умовах великого потоку пацієнтів та різноманітності потреб у лікуванні та реабілітації.

Такий підхід допомагає забезпечити гнучкість у роботі медичних закладів, створюючи можливість для одночасного проведення різних видів терапії, занять та заходів.

Енергоефективні рішення стають невід'ємною частиною сучасного будівництва реабілітаційних центрів, особливо враховуючи енергетичну кризу та пошкодження інфраструктури в Україні. Використання сонячні панелей та ефективна теплоізоляція будівель допоможуть значно знизити експлуатаційні витрати. Це дозволяє забезпечити автономність роботи медичних установ, незалежність від традиційних джерел енергії, які можуть бути пошкоджені або обмежені внаслідок бойових дій.

4. ВИСНОВОК

Формування ефективних реабілітаційних установ в Україні є нагальним викликом, враховуючи економічні обмеження та велику кількість постраждалих внаслідок війни. Глобальні тенденції в охороні здоров'я свідчать про необхідність створення комфортних, функціональних, економічно ефективних просторів, які враховують фізичні, психологічні та соціальні потреби пацієнтів. В українському контексті оптимальними архітектурними рішеннями є використання вже існуючих будівель, застосування модульних конструкцій, багатофункціональних просторів, а також енергоефективних технологій. Реалізація цих підходів допоможе забезпечити високоякісну та доступну реабілітацію військовослужбовців і цивільного населення, знизивши при цьому соціально-економічні витрати держави.

Список літератури

- [1] Бортняк, В. А., Дрозд, О. Ю., & Журавльов, Д. В. (2020). Реабілітація військовослужбовців в Україні. Загальні проблеми та особливості організації під час воєнного стану. *Збірник наукових праць*, 3(1), 123–134..
- [2] Ulrich, R. S. (2004). *The Role of the Physical Environment in the Hospital of the 21st Century: A Once-in-a-Lifetime Opportunity*. The Center for Health Design.
- [3] Walters, E.L., Thomas, T.L., Corbett, S.W. (2013). *A Convertible Use Rapidly Expandable Model for Disaster Response*. *International Journal of Disaster Resilience in the Built Environment*.